

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma ja oppi- ja koulutussopimus asiakaslähtöisenä palveluprosessina

Työpaikalla järjestettävä koulutus – suunnittelusta käytäntöön
Oulu, Tampere, Mikkeli, Helsinki
marraskuu 2017

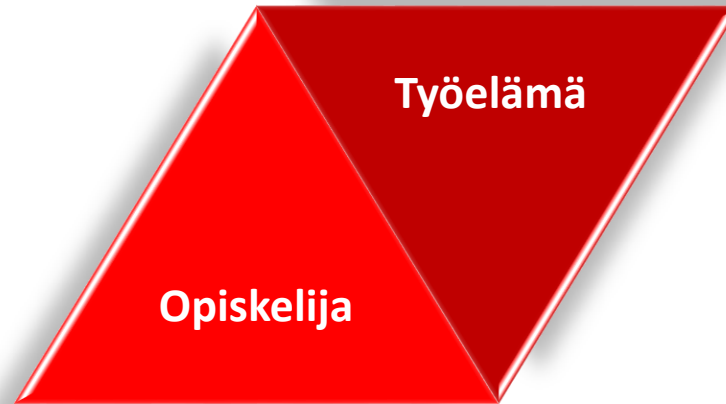
Riikka Vacker
opetusneuvos

Palveluprosessin keskiössä opiskelija ja työelämä

Koulutuksen järjestäjä on koulutusjärjestelmän asiantuntija, joka tuottaa asiakaslähtöisiä koulutuspalveluita. Palveluprosessi näyttää asiakkaan näkökulmasta erilaiselta kuin palveluntarjoajan näkökulmasta.

- ✓ Miten tunnistetaan nykyisten ja potentiaalisten asiakkaiden tarpeet ja odotukset?
- ✓ Miten toiminnalla vastataan asiakkaiden tavoittelemaan hyötyyn?
- ✓ Tunnistetaan palveluprosessiin sisältyvät ydinpalvelut ja niitä täydentävät tukipalvelut.

- ✓ Mitä palvelun osia voidaan monistaa tasalaatuisesti ja kustannustehokkaasti kaikille asiakkaille (esimerkiksi tietojärjestelmien avulla) ja mitä palvelun osia tulee tuottaa yksilöllisesti ja joustavasti?

- ✓ Miten asiakastyytyväisyyttä seurataan?
- ✓ Miten organisaatio huolehtii siitä, että henkilöstöllä on tarvittavat välineet, osaaminen ja valtuudet asiakastyytyväisyyden maksimointiin? Tämä korostuu erityisesti asiakasrajapinnassa toimivilla.
- ✓ Miten asiakkaat otetaan mukaan palvelujen kehittämiseen?

Toimintakulttuuri uudistuu

Työelämä on asiakas ja kumppani

- Koulutuksen järjestäjä pohtii parhaan mallin ja prosessin, jolla yhteydenpitoa työelämään hoidetaan asiakaslähtöisesti, mm.
 - ✓ tarkoituksenmukaisesti, tehokkaasti
 - ✓ kestävästi
 - ✓ viestinnällisesti yhdenmukaisesti
 - ✓ digitalisaatiota hyödyntäen
- Ohjaan.fi toimii ja kehittyy apuna

Työpaikalla järjestettävä koulutuksen päämuodot

Oppisopimuskoulutus	Koulutussopimukseen perustuva koulutus
Määräaikainen sopimus työ- tai virkasuhteesta (oppisopimus)	Ei ole työsuhde, on määräaikainen sopimus
Maksetaan palkkaa	Ei makseta palkkaa
Sopijaosapuolina opiskelija ja työnantaja	Sopijaosapuolina koulutuksen järjestäjä ja koulutussopimus-työpaikan edustaja; annetaan tiedoksi opiskelijalle
Edellyttää koulutuksen järjestäjän ja työnantajan sopimusta oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä	
Liitteeksi sopimusta koskeva osuus HOKSista, jonka hyväksyvät koulutuksen järjestäjä, opiskelija ja työnantaja sekä mahdolliset muut osaamisen hankkimiseen, osoittamiseen ja ohjaukseen osallistuvat yhteistyötahot. Alaikäisen osalta myös huoltajalla tulee olla mahdollisuus osallistua.	Liitteeksi sopimusta koskeva osuus HOKSista, jonka hyväksyvät koulutuksen järjestäjä ja opiskelija sekä mahdolliset muut osaamisen hankkimiseen, osoittamiseen ja ohjaukseen osallistuvat yhteistyötahot sekä työvoimakoulutuksessa TE- viranomaisen edustaja. Alaikäisen osalta myös huoltajalla tulee olla mahdollisuus osallistua.
Yrittäjälle oppisopimus omassa yrityksessä: sopijaosapuolina koulutuksen järjestäjä ja yrittäjä	
Voidaan suorittaa koko tutkinto tai tutkinnon osa/osia tai tutkinnon osaa pienempi kokonaisuus. Ei työvoimakoulutusta.	Voidaan suorittaa tutkinnon osa/osia tai tutkinnon osaa pienempi kokonaisuus. Myös työvoimakoulutusta ja vankilaopetusta.

Kaikki koulutuksen toteuttamismuodot ovat tasavertaisia vaihtoehtoja suunnitteluvaiheessa

- ✓ **Tarkoituksenmukaisen koulutusmuodon valinta syntyy prosessin edetessä ja tuloksena.**
- Opiskelijalle soveltuvan toteuttamistavan vaihtaminen koulutuksen aikana on mahdollista, ml oppilaitoksen oppimisympäristöissä järjestettävä koulutus. HOKSiä päivitetään tarpeen mukaan.
- **Muutakin kuin koulutuksen järjestäjän vastuulla olevaa, työpaikalla tapahtuvaa osaamisen kehittymistä voidaan suunnitella HOKSiin.** Tämä muu työpaikalla tapahtuva osaamisen hankkiminen ei kuulu perusrahoitukseen (eikä edellytä koulutuksen järjestäjältä ohjausta), mutta koulutuksen järjestäjä voi saada siitä suoriterahoitusta, jos osaaminen tunnistetaan ja opiskelija ohjataan suoraan näyttöön. Kaikilla tavoin hankittua osaamista voidaan hyödyntää tutkinto-/tutkinnon osatavoitteisessa koulutuksessa siten kuin voimassa olevat tutkinnon perusteet mahdollistavat.
- Jos opiskelija, joka opiskelee oppilaitoksen oppimisympäristöissä, on opintojensa aikana jonkun jakson työsopimussuhteisessa työssä, tämä työssäolojakso ei kerrytä opiskeluvuotta. Opiskelija on silti opiskelija. Tämä tilanne ei koske oppisopimuskoulutusta, jossa katkos suunniteltuun opintoaikaan edellyttää oppisopimuksen keskeyttämistä.

OPPISOPIMUKSEN JA KOULUTUSSOPIMUKSEN TOIMINTAMALLIT

minedu.fi/amisreformi

Oppisopimus

SOPIMUS OPPISOPIMUSKOULUTUKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ

- Aloitus- ja päättymispäivä
- Osapuolten tehtävät
- Koulutuskorvaus
- Muut tarpeelliset asiat, kuten koulutuksen järjestäjän ohjaus ja tuki työpaikalle

OPPISOPIMUS = KIRJALLINEN MÄÄRÄAIKAINEN SOPIMUS TYÖ- TAI VIRKASUHTEESTA

- Sopimuksen voimassaoloaika
- Sovellettava työaika
- Koeajan pituus
- Palkkauksen perusteet
- Työ- ja virkasuhteen ehdot

TYÖPAIKAN TAVOITTEET JA EDELLYTYKSET

Oppisopimus ▶

- Työaika keskimäärin 25 h/vko
- Oppisopimus-opiskelija vähintään 15-vuotias
- Pääosa osaamisesta hankitaan työpaikalla käytännön työtehtävissä

Koulutussopimus ▶

Työpaikalla

- riittävästi tuotanto- ja palvelutoimintaa
- tarpeelliset välineet
- ammattitaidoltaan, koulutukseltaan tai työkokemukseltaan pätevä vastuullinen työpaikkaohjaaja

Opiskelija

Koulutuksen
järjestäjä

Työnantaja

Koulutus-
sopimustyöpaikan
edustaja

Koulutussopimus

KOULUTUSSOPIMUS = KIRJALLINEN MÄÄRÄAIKAINEN SOPIMUS OSAAMISEN HANKKIMISESTA TYÖPAIKALLA KÄYTTÄNNÖN TYÖTEHTÄVIEN YHTEYDESSÄ

- Osapuolten tehtävät
- Aloitus- ja päättymispäivä
- Muut asiat, kuten koulutuksen järjestäjän ohjaus ja tuki työpaikalle
- Ei makseta korvausta koulutussopimustyöpaikan tarjoajalle
- Opiskelija ei ole työsuhteessa eikä saa palkkaa tai muuta vastiketta
- Voidaan sopia tutkinnon osittain, useasta tutkinnon osasta tai pienemmistä kokonaisuuksista kerrallaan
- Koulutussopimustyöpaikan tarjoaja seuraa ja raportoi koulutuksen järjestäjälle

Tiedoksi

HENKILÖKOHTAINEN OSAAMISEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

- Osaamisen hankkiminen
 - Keskeiset työtehtävät
 - Ajoittuminen
- Osaamisen osoittaminen
 - Näyttöjen ajankohdat ja sisällöt
 - Kirjattava vastuullinen työpaikkaohjaaja ja opettaja tai koulutuksen järjestäjän edustaja

LÄHTÖKOHTANA OSAAMISTARVE

Tavoite eli suoritettava tutkinto tai koulutus tai tutkinnon osat + noudatettavat perusteet

Hakeutuminen ja hakuvaiheen ohjaus

Koulutuksen järjestäjä

- ✓ ohjaa koulutuksesta kiinnostuneen hakijan hänen tavoitteitaan ja urasuunnitelmiaan edistävään koulutukseen ja keskustelemaan työnantajan/työnantajien kanssa
- ✓ ohjaa rekrytoinnista tai henkilöstönsä kouluttamisesta kiinnostuneen työnantajan hyödyntämään julkisen koulutusjärjestelmän mahdollisuuksia ja keskustelemaan kiinnostuneen hakijan/hakijoiden kanssa
- ✓ varmistaa asiointiprosessien asiakaslähtöisen toimivuuden niin, että hakijoista otetaan koppi koko ajan

Hakuväylät

Yhteishaku

- Valtakunnallinen haku aika ja hakuprosessi perustutkinto-koulutukseen
- Oppisopimuskoulutuksesta kiinnostuneet poimitaan joukosta hakijan hakulomakkeelle merkitsemän ”tämän” perusteella

Jatkuva haku

- Koulutuksen järjestäjä päättää hakuajat ja –menettelyt
- Pt, at, eat
- Tutkintoa tai tutkinnon osaa/osia voi hakeutua suorittamaan myös suoraan oppisopimuskoulutuksena.

Työvoimakoulutus

- TE-toimiston ja koulutuksen järjestäjän yhteistyössä sopimaa

Henkilöstökoulutus

- Työnantajan ja koulutuksen järjestäjän yhteistyössä sopimaa
- Ei ole kaikille avointa

Keskeistä on koulutuksen järjestäjän asiakaslähtöiset sujuvat asiointiprosessit ja yhdenmukainen viestintä

Jatkuva haku

- **Koulutuksen järjestäjä päättää hakuajoista ja hakumenettelyistä, valintaperusteista ja soveltuvuuskokeista.**
- Opiskelijaksi ottamisessa **on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita**. Valintaperusteet tulee kertoa avoimesti esimerkiksi hakutiedotteessa. Avoimesti kertomalla haku voidaan kohdentaa myös erityisiin kohderyhmiin.
- SORA-säädösten uudistaminen käynnistetään 2018 aikana. SORA liittyy tutkintoon, ei koulutuksen järjestämisen muotoon.
- Opintopolku.fi on hyvä väylä myös jatkuvan haun koulutustarjonnasta ja hausta tiedottamiseen. Jatkuvien hakujen koulutustarjonta voidaan tallentaa Opintopolkuun 1.1.2018 alkaen. Lomake-editoria voi käyttää oman organisaation jatkuvan haun prosessiin sopivan hakulomakkeen tekemiseen. Opintopolun koulutustarjonnan tallentamisen ja koulutustiedon hakemisen toimintoja kehitetään parhaillaan.

Tiedotusvelvollisuus

Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 23 §:

Koulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa ainakin

- tutkintojen ja valmentavien koulutusten **suorittamismahdollisuuksista** ja muusta järjestettävästä **koulutuksesta**
- **hakumenettelyistä**
- **opiskelijoiden valintaperusteista**
- tutkintokoulutuksen ja valmentavan koulutuksen **yksilöllisistä valinnan mahdollisuuksista**
- ammatillisen koulutuksen **toteuttamistavoista ja oppimisympäristöistä**
- tutkinnon osien ja valmentavan koulutuksen osien **järjestämisestä yhteistyössä** muiden koulutuksen järjestäjien, työelämän, nuorten työpajojen tai muiden yhteistyökumppaneiden kanssa
- opetuksesta, opinto-ohjauksesta sekä muusta tarjolla olevasta **ohjauksesta ja tuesta**, mukaan lukien opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot ja erityinen tuki
- Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 105 §:ssä tarkoitetuista opiskelijoilta perittävistä **maksuista**

Hakuvaiheen ohjaus

- **Hakeutujaa ohjataan koulutukseen, joka edistää hänen tavoitteitaan;** työllistyminen, ammatillinen pätevöityminen/kehittyminen, jatko-opinnot → **osaamistarpeiden kartoitus tehdään kysyntälähtöisesti**
 - Yhteishaun kautta tulleille ohjaus tehdään opiskelijaksi ottamisen jälkeen henkilökohtaistamisen yhteydessä, jolloin tutkintoa ja koulutuksen muotoa voidaan tarvittaessa vaihtaa opiskelijalle soveltuvampaan
 - Jatkuva haussa soveltuva tutkinto ja koulutuksen muoto selvitetään yhdessä hakeutujan kanssa
- **Koulutuksen järjestäjä arvioi opiskelijaksi ottamisen edellytykset**
 - hakija on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavan aikaisemman oppimäärän tai hakijalla on muutoin riittävät edellytykset tavoitteena olevan osaamisen hankkimiseen tai tutkinnon suorittamiseen sekä valmentavaan koulutukseen hakeutuvien lisäedellytykset
 - hakija on kykenevä toimimaan kyseiseen koulutukseen liittyvissä käytännön työtehtävissä liittyen terveydentilaan, toimintakykyyn ja turvallisuuteen, ja jota estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa

Hakuvaiheen ohjaus

- **Sitoutuminen ja motivaatio ovat tärkeitä**
 - Soveltuvan tutkinnon valinnassa varmistutaan samalla siitä, että työnantaja ja opiskelija tuntevat tavoiteltavan tutkinnon tai tutkinnon osan/osien tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukset ja että ne vastaavat tarvetta ja odotuksia
 - Koulutuksen muodon valinnassa varmistutaan samalla siitä, että työnantaja ja opiskelija haluavat sitoutua siihen liittyviin velvoitteisiin ja että valittu ratkaisu on tarkoituksenmukainen juuri kyseiselle opiskelijalle ja työpaikalle
 - Jos asiakkaalle parhaiten soveltuvaa koulutusta ei löydy omasta organisaatiosta, ohjataan hakeutumaan toisen koulutuksen järjestäjän järjestämään koulutukseen tai muun tarkoituksenmukaisen palvelun piiriin

Opiskelijaksi ottaminen

Koulutuksen järjestäjä

- ✓ tekee päätöksen opiskelijaksi ottamisesta soveltaen yhdenvertaisia valintaperusteita, jotka on avoimesti kerrottu hakijoille
- ✓ antaa päätöksen tiedoksi

Päätös opiskelijaksi ottamisesta

Yhteishaku

1

Päätös tehdään osana valtakunnallista opiskelija-valintaprosessia kaikille yhteisesti määriteltynä ajankohtana. Päätöksen jälkeen käynnistyy HOKS-prosessi.

Jatkuva haku

2

- **Oppilaitoksen oppimisympäristöissä tai suoraan koulutussopimukseen perustuen aloittaville** päätös tehdään hakeutumisvaiheen ohjauksen yhteydessä, joka tieto on käytettävissä HOKS-prosessissa.
- 3 • **Oppisopimuskoulutuksena** päätös tehdään sopimalla oppisopimuskoulutuksesta, jota ennen on tehty HOKS.

Työvoimakoulutus

Päätöksen tekee TE-
viranomainen; yhteistyötä
tehdään koulutuksen
järjestäjän kanssa, joka
käynnistää HOKS-proessin.

Päätös opiskelijaksi ottamisesta jatkuvassa haussa

- Jatkuvan haun kautta hakeutuessaan hakija saa koulutuksen järjestäjältä kirjallisen, hallintolain mukaisen päätöksen opiskelijaksi ottamisesta. Päätös on perusteltava ja siihen on liitettävä oikaisuvaatimusohjeet. Päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta.
- Koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus tehdä päätös asiassa, jos hakija selkeästi ilmaisee hakeutumistoiveensa tiettyyn hakukohteeseen. Keskustelut sopivan tutkinnon, tutkinnon osan tai koulutuksen kartoittamiseksi tai kysymykset koulutukseen hakeutumisesta eivät vielä synnytä velvollisuutta päätöksen tekemiseen.
- Myös valitsematta jättämisestä tehdään kirjallinen päätös

Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laatiminen (HOKS)

Koulutuksen järjestäjä

- ✓ suunnittelee opiskelijan tavoitteiden ja osaamistarpeiden perusteella yksilöllisen suunnitelman koko tutkinnon tai tutkinnon osan/osien suorittamiseksi; myös hankkimansa koulutuksen osalta
- ✓ vastaa laadinnasta ja päivittämisestä

HOKS perustuu henkilökohtaistamiseen

Henkilökohtaistaminen

Opiskelijan tavoitteiden, urasuunnitelmien ja aikaisemmin hankitun + tunnistetun osaamisen perusteella hänen kanssaan **suunnitellaan** yksilöllisesti tutkinnon tai koulutuksen suorittamisprosessi: miten, missä, milloin osaaminen hankitaan ja osoitetaan

Lähtökohtana on asiakas- ja kysyntälähtöisyys sekä osaamistarve; ml urasuunnittelu

Selvitetään yhdessä hakijan kanssa hänelle soveltuva tutkinto ja suorittaako koko tutkinnon vai tutkinnon osan/osia vai hakeutuuko ammatilliseen koulutukseen valmentavaan koulutukseen

Selvitetään aiemmin hankittu osaaminen ja suunnitellaan puuttuvan osaamisen hankkiminen sekä osaamisen osoittaminen, ml aikataulu.

Suunnitellaan ohjaus-, neuvonta- ja tukitoimet, ml opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot ja erityinen tuki

HOKS

Henkilökohtaistaminen dokumentoidaan yhteen asiakirjaan = **sovitaan**

Varmistetaan, että eri opiskeluympäristöissä tapahtuva oppiminen muodostaa johdonmukaisen kokonaisuuden ja eteneminen on mahdollista yksilöllisesti ja joustavasti henkilökohtaisessa tavoiteaikataulussa

HOKSin kivijalkana tutkinnon perusteet

1) Tutkinnon suorittaminen perustuu tutkinnon perusteisiin

- Tutkinnon perusteet on OPH:n määräys mm. tutkintonimikkeestä, tutkinnon osaamisaloista, muodostumisesta, osaamistavoitteista ja osaamisen arvioinnista.
- Tutkinnon perusteet on laadittu yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän, koulutuksen järjestäjien ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa vastaamaan työelämän tarpeita.

2) Muu ammatillinen koulutus: ammatillista osaamista syventävä tai täydentävä koulutus

- Vastaa rajattuun osaamistarpeeseen, jossa tuotetaan esimerkiksi ulkoisten tahojen asettamaa erityistä osaamista kuten sertifikaatteja; tavoitteena ei ole tutkinnon tai sen osan suorittaminen
- Tulee liittyä niihin tutkintoihin, joihin on koulutuksen järjestämislupa

Koulutuksen järjestäjä vastaa HOKSin laatimisesta ja päivittämisestä

Yksi asiakirja, yhteistyössä! Osallistuvat:

- opiskelija
- koulutuksen järjestäjän nimeämä opettaja, opinto-ohjaaja tai tarvittaessa muu koulutuksen järjestäjän edustaja
- työnantaja, kun kyseessä on oppisopimuskoulutus tai koulutussopimukseen perustuva koulutus tai kun osaaminen osoitetaan työpaikalla (*)
- kaikki yhteistyötahot siltä osin, kun ne osallistuvat osaamisen hankkimiseen, osoittamiseen tai ohjaukseen (*)
- alaikäisen huoltajalla tai laillisella edustajalla tulee olla mahdollisuus osallistua laadintaan ja päivittämiseen (ei hyväksymiseen)

*) HOKS laaditaan opiskelijalle hänen henkilökohtaisen tavoitteen mukaisena kokonaisuutena, johon työnantajat ja muut yhteistyötahot osallistuvat kukin vain siltä osin kuin ne osallistuvat järjestämiseen

Henkilökohtaistaminen sitouttaa opiskelijan ja työnantajan

- HOKS määrittää tutkinnon tai tutkinnon osan/osien suorittamisen keston ja kuvaa kaikille osaamisen hankkimiseen ja osoittamiseen osallistuville tahoille, mihin kukin sitoutuu ja miten suorittaminen etenee.
- **Koulutussopimukseen perustuva koulutus:** HOKSiin suunnitellaan opintojen eteneminen alkuvaiheessa tarkasti päivämäärätarkkuudella, mutta pidemmälle edetessä suunnitelma ja aikataulu voivat olla väljempiä ja osin jopa auki. Valinnaisia tutkinnon osia tai mahdollista osaamisalaa ei tarvitse päättää vielä opintojen alussa, vaan ne voidaan merkitä suunnitelmaa päivitettäessä.
- **Oppisopimuskoulutus:** HOKS suunnitellaan koko koulutuksen ajalle kaikkine suoritettavine tutkinnon osineen, mistä määrittyy opintojen päättymispäivämäärä, joka merkitään oppisopimuksen päättymispäivämääräksi (kattaa näytön hyväksymisen). Etenemisen ajankohtien tarkkuustaso suunnitellaan alkuvaiheessa tarkasti, mutta pidemmälle edetessä aikataulu voi olla väljempi (aikamäärein ilmaistuna esimerkiksi tietyssä kuussa vuonna xx, keväällä vuonna xx; lukuun ottamatta tarkkaa päättymispäivämäärää) .

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

- Koulutuksen järjestäjä selvittää opiskelijan aiemmin hankkiman osaamisen tämän esittämien asiakirjojen ja muun selvityksen perusteella
- Tutkinnon perusteisiin sisältyvien valinnaisten tutkinnon osien osalta opiskelija ja työnantaja voivat päättää, että niihin liittyvää aiempaa osaamista ei tunnisteta vaan koulutuksessa suunnataan ammatillisesti toisaalle. Pakollisten tutkinnon osien osalta koulutuksen järjestäjän tehtävänä on tunnustaa.
- Tunnustamispäätöksissä noudatetaan voimassa olevien tutkinnon perusteiden muodostumissääntöjä. Tunnistamisessa voidaan tehdä yhteistyötä tutkinnon alan asiantuntijoiden tai työelämän edustajien kanssa.
- Opiskelijaa kannustetaan valintoihin, jotka tukevat työllistymistä.

Hakeutuminen

Opiskelijaksi
ottaminen

HOKS

Sopimukset
työnantajan
kanssaOppisopimus /
koulutussopimusOsaamisen
hankkiminenOsaamisen
osoittaminenOsaamisen
todentaminen

**Merkitään, kun
oppisopimus tai
koulutussopimus**

HOKSin sisältö; Vna ammatillisesta koulutuksesta 673/2017

9 § 1 mom

X

1) Suoritettava tutkinto tai valmentava koulutus tai muu (lain 8 §), tutkinnon tai koulutuksen perusteet, mahdollinen osaamisala ja tutkinnon tai koulutuksen osat

X

2) Tunnustetut aiemmat suoritukset

X

3) Tunnustettavaksi esitetyt suoritukset, jotka on toimitettu arvioijille

X

4) Muu opiskelijan hankkima ja osoittama osaaminen, joka liittyy suoritettavaan tutkintoon tai koulutukseen

X

5) Mahdollinen ammattitaitovaatimuksista poikkeaminen (L 66§), jos se on lain mukaan sallittu

X

6) Tutkintokoulutuksen tai muun tarvittavan ammattitaidon hankkimisen tarve

X

7) Opiskelijan mahdollisesti tarvitsema ohjaus ja tuki

8) Opiskelijalle mahdollisesti tarjottava erityinen tuki

9) Opiskelijalle tarvittaessa järjestettävät opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot

X

10) Näyttöjen ajankohdat ja sisällöt, näyttöympäristöt sekä näytön järjestäjä, jos se on joku muu koul.järjestäjä

11) Mahdollinen osaamisen arvioinnin mukauttaminen ja yksilöllinen osaamisen arviointi

12) Osaamisen arvioijat

13) Opiskelijalle laadittava urasuunnitelma

Merkitään, kun oppisopimus tai koulutussopimus	HOKSin sisältö; Vna ammatillisesta koulutuksesta 673/2017, 9 § 9 § 2 mom
X	1) Osaamisen hankkimisen tavoitteet, sisällöt, opetus ja muut osaamisen hankkimisen tavat ja ajoittuminen <i>(tämä merkitään, jos HOKSiin suunnitellaan osaamisen hankkimista työpaikalla ilman oppisopimusta tai koulutussopimusta)</i>
	2) Erityisen tuen tarpeen mukaiset toimenpiteet osaamisen hankkimisen aikana
	9 § 3 mom
X	1) Opiskelijan vastuullinen työpaikkaohjaaja ja koulutuksen järjestäjän nimeämä opettaja tai perustellusta syystä muu koulutuksen järjestäjän edustaja
X	2) Oppisopimuskoulutusta hankkineen koulutuksen järjestäjän edustaja, jos tutkinto hankitaan toiselta koulutuksen järjestäjältä
X	3) Keskeiset työtehtävät työpaikalla tutkinnon perusteiden ja HOKSin mukaisen osaamisen hankkimiseksi
X	4) Koulutussopimukseen perustuvassa koulutuksessa työpaikalla järjestettävän osaamisen hankkimisen ajoittuminen
X	5) Oppisopimuskoulutuksessa osaamisen hankkimisen ajoittuminen koulutuksen järjestäjän osoittamissa muissa oppimisympäristöissä tapahtuvan osaamisen hankkimisen sekä työpaikalla järjestettävän osaamisen hankkimisen osalta

Monityönantajaisuus oppisopimuskoulutuksessa

- Tutkinnon osia voi suorittaa eri työnantajilla, jos henkilökohtaistamisessa on siitä sovittu ja todettu tarve. Tällöin oppisopimus laaditaan joko
 - 1) **erikseen jokaisen työnantajan kanssa** ja sen liitteeksi HOKS siltä osin kuin opiskelija on kyseisessä työpaikassa; jokaisen sopimustyönantajan kanssa sovitaan myös koulutuskorvauksista,
 - 2) **ns. päätyönantajan kanssa**, joka toimii työnantajaa edustavana sopijaosapuolena koko tutkintoa tai kaikkia tavoitteena olevia tutkinnon osia koskien ja joka siirtää työntekijän (opiskelijan) hankkimaan tutkinnon osan/osien osaamista toiselle työnantajalle tai työnantajille käyttäjäyrityksiin. Koulutuskorvaus maksetaan vain päätyönantajalle, joka voi siirtää sen edelleen opiskelijaa ohjaavalle työnantajalle. Siirto suunnitellaan koulutuksen järjestäjän kanssa, joka arvioi työpaikan edellytykset toimia oppimisympäristönä.
- Oppisopimuskoulutuksessa opiskelijan viikoittaisen työajan tulee olla keskimäärin vähintään 25 tuntia. Tuntimäärän voi koota useammalta työnantajalta yhteensä, mutta jokaisen tulee olla tietoinen järjestelystä.
- Jos on tehty samanaikaiset sopimukset samalle opiskelijalle, koulutuksen järjestäjä saa rahoituksen vain yhdestä oppisopimuksesta.

HOKSin hyväksyminen

- Hyväksyy koulutuksen järjestäjä ja opiskelija
 - sekä työnantaja ja muut osaamisen hankkimiseen ja osoittamiseen osallistuvat (esimerkiksi toiset koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset),
 - sekä ohjaus- ja tukitoimiin osallistuvat tahot
 - niiltä osin kuin em. järjestävät koulutusta, näyttöjä ja/tai ohjausta
- HOKSin päivittämisen osalta riittää, että muutokset tehdään tavalla, jolla on jälkikäteen todennettavissa kaikkien osapuolien hyväksyntä. Dokumentaatioksi käy esimerkiksi sähköpostiviesti, muutoslomake, tietojärjestelmään henkilökohtaisesti tehty hyväksymismerkintä, skannattu dokumentti tms.

Sopimukset työnantajan kanssa

Koulutuksen järjestäjä sopii kirjallisesti

- ✓ työnantajan kanssa oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä
- ✓ koulutussopimustyöpaikan edustajan kanssa opiskelijan osaamisen hankkimisesta työpaikalla käytännön työtehtävissä

Sopimukset työnantajan kanssa

O = oppisopimus K = koulutussopimus	1) Koulutuksen järjestäjä selvittää ja arvioi sopimuksen tekemisen edellytykset
O K	Työpaikan soveltuvuus kyseisessä tutkinnossa edellytettyjen ammattitaitovaatimusten oppimiseen ja opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen hankkimisen tarpeeseen; työtehtävillä ja tutkinnon perusteissa määritellyillä ammattitaitovaatimuksilla tulee olla selkeä, toiminnallinen yhteys
O K	Onko työpaikalla riittävästi tuotanto- ja palvelutoimintaa, tarpeelliset työvälineet sekä ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja työkokemukseltaan pätevä henkilöstö
O K	Löytyykö ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja työkokemukseltaan pätevä henkilö nimetyksi työpaikkaohjaajaksi
O K	Miten paljon työpaikalla hankittua osaamista tulee täydentää koulutuksen järjestäjän oppimisympäristöissä
O K	Onko työpaikka turvallinen opiskeluympäristö

Sopimukset työnantajan kanssa

O = oppisopimus K = koulutussopimus	2) Jos edellytykset täyttyvät, koulutuksen järjestäjä ja työnantaja (O) tai työnantajan edustaja (K) tekevät sopimuksen, jossa sovitaan:
O K	Osapuolten tehtävistä; esimerkiksi velvollisuuksista seurata opiskelijan osaamisen kehittymistä, toimenpiteet, jos osaamistavoitetta ei saavuteta, raportoinnista koulutuksen järjestäjälle, työnantajan velvollisuudesta noudattaa työturvallisuuslainsäädäntöä myös opiskelijaan (työturvallisuusvastuu on työnantajalla tai koulutussopimustyöpaikan tarjoajalla työturvallisuuslain 738/2002 mukaisesti)
O	Oppisopimuskoulutuksen aloitus- ja päättymispäivämäärä
K	Koulutussopimukseen perustuvan koulutuksen aloitus- ja päättymispäivämäärä
O	Työnantajalle mahdollisesti maksettavasta koulutuskorvauksesta (voidaan myös sopia ettei makseta)
O	Muista tarpeellisista oppisopimuskoulutuksen järjestämiseen liittyvistä asioista; esimerkiksi työpaikan käyttämä ohjausresurssi toisesta työpaikasta, koulutuksen järjestäjän tuesta työpaikalle koulutuksen toteuttamisessa ja järjestämiseksi ohjausresurssin avulla
K	Muista tarpeellisista koulutussopimukseen perustuvan koulutuksen järjestämiseen liittyvistä asioista; esimerkiksi koulutuksen järjestäjän tuesta työpaikalle koulutuksen toteuttamisessa ja järjestämiseksi ohjausresurssin avulla, opiskelijan työajasta, ruokailujärjestelyistä, työmatkajärjestelyistä, tuesta sekä työpaikkaohjaajan perehdytyksestä.

Koulutuskorvaus oppisopimuskoulutuksessa

- Maksun perusteena työnantajalle arvioidut kustannukset **ohjauksesta ja neuvonnasta**, joiden arvioinnissa huomioidaan
 - tarvittava tutkinnon perusteissa edellytetty ammattitaidon tai osaamisen hankkiminen tai muun ammatillisen koulutuksen edellyttämä osaamisen hankkiminen
 - opiskelijan osaaminen ja työkokemus
 - opiskelijan mahdollisesti tarvitsemat ohjaus- ja tukitoimet
 - opiskelijan saama erityinen tuki
- Koulutuksen järjestäjä ja työnantaja sopivat korvauksen suuruudesta tehdessään sopimusta oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä
- Yrittäjälle omassa yrityksessä järjestettävään oppisopimuskoulutukseen ei makseta koulutuskorvausta, poikkeuksena jos ohjaajana on toinen työnantaja tai muu henkilö

Työpaikkaohjaajat

- Koulutustyöpaikka nimeää opiskelijalle vastuullisen työpaikkaohjaajan, jolla on tutkinnon perusteiden ja opiskelijan yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti **tarvittavaa ammattitaitoa, koulutusta tai työkokemusta**. Yrittäjän työpaikkaohjaaja voi olla myös toiselta työpaikalta tai muutoin tehtävään soveltuva henkilö.
- Koulutustyöpaikka voi esimerkiksi jonkin tutkinnon osan vaatiman osaamisen tai muun rajatun osaamisen osalta hyödyntää myös toisesta työpaikasta tulevaa ohjausresurssia, jos se on laadukkaan ohjauksen turvaamiseksi tarkoituksenmukaista. Tällöin koulutustyöpaikan edustaja sopisi asiasta toisen työpaikan edustajan kanssa ja tieto tästä kirjattaisiin oppisopimukseen tai koulutussopimukseen.
- Koulutuksen järjestäjä ohjaa ja tukee työpaikkaohjaajaa, ml pedagoginen tuki.
- Parasta osaamista –hankkeessa kartoitetaan parhaillaan hyviä käytäntöjä ja olemassa olevia materiaaleja sekä kehitetään malleja ja tukimateriaalia työpaikkaohjaajien kouluttamiseksi. Julkaisualustana Ohjaan.fi.
- Uusissa perustutkinnon perusteissa on useaan tutkintoon kuuluva **tutkinnon osa: Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen** (5 osp).

Oppisopimus ja koulutusopimus

Koulutuksen järjestäjä

- laatii sopimukset yhteistyössä

Parhaillaan on käynnissä Parasta palvelua –hanke, jossa Keudan koordinoima koulutuksen järjestäjien verkosto yhdenmukaistaa näiden sopimusten toimintaprosesseja. Tavoitteena valmistua 2017 lopussa.

Palkkatuki työntantajalle työttömän oppisopimuskoulutukseen

- Palkkatuki on työttömän työnhakijan työllistymisen edistämiseksi tarkoitettu **harkinnanvarainen tuki**, jonka myöntää TE-toimistot.
- Palkkatukea voivat saada kaikki työnantajat (lukuun ottamatta valtion virastoja ja laitoksia), jotka palkkaavat työttömän työnhakijan. Tuki on 30, 40 tai 50 prosenttia palkkauskustannuksista.
- **Työsuhte ei saa alkaa ennen kuin tuen myöntämisestä on tehty päätös.** Oppisopimus tehdään vasta palkkatukipäätöksen saamisen jälkeen.
- Lisätietoja tem.fi/palkkatuki

Oppisopimus

- Oppisopimus on 15 vuotta täyttäneen opiskelijan ja työnantajan välinen kirjallinen määräaikainen **työsopimus** (virkasuhteessa sopimus), jossa sovitaan koulutuksen järjestämisestä pääosin työpaikalla käytännön työtehtävissä.
- Työpaikalla järjestettävää koulutusta täydennetään tarvittaessa muissa oppimisympäristöissä tapahtuvalla osaamisen hankkimisella. Jos em. tarvetta täydentää ei ole, koulutus voidaan järjestää kokonaan työpaikalla.
- Oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan viikoittaisen työajan (sis. kaikki oppimisympäristöt) tulee olla keskimäärin vähintään 25 tuntia.

Oppisopimuksen tekeminen

- Oppisopimuksen tekee työnantaja ja opiskelija. Se sisältää sopimuksen voimassaoloajan, sovellettavan työajan, koeajan pituuden ja opiskelijan palkkauksen perusteet.
- Liitteenä kyseistä työpaikkaa koskeva osuus HOKSista, jonka hyväksyy koulutuksen järjestäjä, opiskelija ja muut osaamisen hankkimiseen ja osoittamiseen osallistuvat yhteistyötahot.
- Lisäksi oltava tehtynä työnantajan kanssa sopimus oppisopimuksen järjestämisestä.
- Oppisopimuksen voi purkaa vain lain 531/2017 75 §:ssä määritellyillä perusteilla
- Lisäksi tehdään **erillinen hallintopäätös** opintososiaalista eduista: päivärahasta, perheavustuksesta ja majoituskorvauksesta

Oppisopimuskoulutuksessa opiskelijalla on oikeus saada koulutuksen järjestäjän oppimisympäristöissä tapahtuvan osaamisen hankkimisen aikana: 1) ansiomenetyksen korvauksena päivärahaa 15 euroa päivältä; 2) perheavustusta 17 euroa päivältä, jos opiskelijalla on huollettavanaan alle 18-vuotias lapsi; 3) majoituskorvausta 8 euroa päivältä, jos koulutuksen järjestäjän oppimisympäristöissä tapahtuva osaamisen hankkiminen järjestetään opiskelijan kotikunnan ja oppisopimustyöpaikan sijaintikunnan ulkopuolella ja osaamisen hankkiminen edellyttää yöpymistä

Koulutussopimus

- Koulutussopimus on koulutuksen järjestäjän ja koulutussopimustyöpaikan edustajan välinen määräaikainen **sopimus** (ei ole työsopimus), jossa sovitaan opiskelijan HOKSin mukaisen osaamisen hankkimisesta tutkinnon osittain työpaikalla käytännön työtehtävissä. Sopimus voidaan tehdä myös tutkinnon osaa pienemmistä kokonaisuuksista tai useammista tutkinnon osista (pituus kuitenkin noin yhden tutkinnon osan verran).
 - Vangeille sopimuksen tekevät koulutuksen järjestäjä ja rangaistuslaitoksen edustaja
- Sopimuksessa sovitaan osapuolten tehtävistä, aloitus- ja päättymispäivästä ja muista tarpeellisista koulutuksen järjestämiseen liittyvistä asioista.
 - Sopimuksen tekemisessä on noudatettava yhdenvertaisuuslakia (1325/2014) sekä nuorista työntekijöistä annetun lain (998/1993) säännöksiä työajasta, työn turvallisuudesta ja terveellisyydestä.
- Liitteeksi HOKS siltä osin kuin se koskee koulutussopimukseen perustuvaa koulutusta. Opiskelija hyväksyy työpaikan oppimisympäristökseen hyväksymällä HOKSin.
- Koulutussopimus annetaan tiedoksi opiskelijalle.

Osaamisen hankkiminen

Koulutuksen järjestäjä

- päättää koulutuksesta ja sen sisällöstä
- järjestää opetusta, ohjausta, opinto-ohjausta
- päättää opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen järjestämisestä ja sisällöstä
- päättää erityisestä tuesta

Osaamisen hankkiminen

- Osaamisen hankkiminen toteutetaan HOKSiin suunnitellun mukaisesti.
- Opiskelijalla on oikeus saada osaamisensa kehittymisestä palautetta, jolla kannustetaan ja ohjataan tavoitteiden saavuttamiseen ja kehitetään edellytyksiä itsearviointiin. **Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta ja tukea kaikissa oppimisympäristöissä**
- **Opintojen edetessä HOKSin toteutumista seurataan suunnitellusti ja säännöllisesti ja asiakirjaa päivitetään tarvittaessa.** Päivittäminen tehdään samojen periaatteiden mukaan kuin laadinta.
- Päivittämisen yhteydessä opiskelijan kanssa arvioidaan toteutumista ja prosessia.
- Urasuunnittelu kuuluu henkilökohtaistamisprosessiin opintojen alusta alkaen.
- Ohjauskeskustelut ja päivittäminen ovat samalla yksi mahdollisuus varmistaa koulutuksen järjestämisen laatua

Työpaikalla hankittava osaaminen

- Koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja toteuttamisesta tutkinnon/koulutuksen perusteiden mukaisesti
- Jos ammatillisen perustutkintokoulutuksen opiskelijalla ei ole suoritettavaan tutkintoon liittyvää käytännön työtehtävien yhteydessä aiemmin hankittua osaamista, tulee opiskelijan tutkintokoulutukseen sisältyä työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävää koulutusta (L 531/2017, 62 § 2 mom).

Työpaikalla järjestettävän koulutuksen muutokset

- Opiskelija voi opintojensa aikana siirtyä yksilöllisen opintopolkunsu mukaisesti työpaikalla järjestettävän koulutuksen muodosta toiseen: oppilaitoksen oppimisympäristöt - koulutussopimukseen perustuva osaamisen hankkiminen – oppisopimuskoulutus
- Siirtymät suunnitellaan kaikki HOKSiin joko ennalta opintojen alussa tai päivittämällä sitä muutostarpeiden ilmetessä. Muutosten yhteydessä laaditaan myös tarvittavat muut sopimukset.
- Oppisopimus voidaan tehdä yhdellä kertaa useammalle tutkinnon osalle tai koko tutkinnolle.
- Koulutussopimus tehdään yhdelle tutkinnon osalle kerrallaan. Jos koulutussopimus halutaan tehdä pidemmäksi aikaa, koulutuksen järjestäjän tulee selvittää edellytykset siirtyä oppisopimuskoulutukseen.
- On huomioitava, että jos voimassaolevasta oppisopimuksesta siirrytään pois kesken voimassaolon, se edellyttää sopimuksen purkamista. Purkaminen voidaan tehdä vain säädetyillä perusteilla.

Osaamisen osoittaminen = näyttö

- Näyttö toteutetaan työpaikoilla, joissa **työtehtävät mahdollistavat tutkinnon perusteissa määrätyn osaamisen osoittamisen**. Perustellusta syystä näyttö voidaan järjestää myös muualla. Osaaminen osoitetaan **tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa**
- Koulutuksen järjestäjä vastaa näytön toteuttamisesta mahdollisimman pian sen jälkeen kun opiskelija on saavuttanut tarvittavan osaamisen. Näytön järjestämisestä työpaikalla sovitaan työnantajan kanssa tehtävissä sopimuksissa.

Osaamisen arviointi

- Koulutuksen järjestäjä laatii osana laadunhallintajärjestelmäänsä suunnitelman osaamisen arvioinnin toteuttamisesta tutkinto- ja koulutuskohtaisesti.
 - Tämän suunnitelman valtakunnallista, yhdenmukaista sisältöä pohditaan tällä hetkellä (OPH, OKM).
- **Arvioinnin toteuttavat ja arvioinnista päättävät tutkinnon osittain koulutuksen järjestäjän nimeämät kaksi arvioijaa**, joista toinen on opettaja tai erityisestä syystä muu koulutuksen järjestäjän edustaja ja toinen työelämän edustaja. Ytot arvioi opettaja. **Koulutuksen järjestäjä perehdyttää työelämää edustavat arvioijat osaamisen arviointiin.**
- Koulutuksen järjestäjä mahdollistaa hylätyn näytön uusimisen ja hyväksytyn arvosanan korottamisen.
- Valmentavan koulutuksessa osaaminen osoitetaan muulla tavoin kuin näytössä. Arvioinnin tekee opettaja.

Osaamisen todentaminen

Koulutuksen järjestäjä

- antaa tutkintotodistuksen tai todistuksen suoritetuista tutkinnon osista; OPH uusii todistusmääräyksen
- tekee tarvittavat rekisteripäivitykset (ml Koski)
- hoitaa arkistoinnin

Laadun ja vaikuttavuuden seuranta

- Opiskelijapalaute
- Työelämäpalaute
- Sijoittumisen seuranta
- Sijoittumattomuuden tuki- ja ohjaustoimet
- Tilastotiedot
- Muu laadunhallinnan tuki

Aiemmin aloittaneet ja 1.1.2018 jatkavat opiskelijat

- Ennen 1.1.2018 voimaan tulevaa lakia aloitettu oppisopimus ja työssäoppimisjakso järjestetään loppuun 31.12.2017 voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Silloiset asiakirjat ja henkilökohtaiset suunnitelmat ovat edelleen päteviä. Olemassa olevia sopimuksia ei tarvitse uudistaa.
- Kun suunnitelmia on tarve päivittää, laaditaan HOKS. Silloin opiskelijalla on mahdollista tehdä uuden lainsäädännön mukaisia valintoja.
- 1.1.2018 alkaen kaikki osaamisen arviointi ja näytöt toteutetaan uuden lain mukaan.
- Jos oppilaitoksessanne on sellaisten tutkintojen tai tutkinnon osien suorittajia, joihin tutkintoihin omalla organisaatiollanne ei ole enää 1.1.2018 alkaen koulutuksen järjestämislupaa (päättyy 31.12.2017), nämä opiskelijat ohjataan 2018 alkaen näyttöön sellaiselle koulutuksen järjestäjälle, jolla on koulutuksen järjestämislupa ko. tutkintoon. Koulutuksen järjestäjä on velvollinen hankkimaan tarvittavan osaamisen hankkimisen toiselta järjestäjältä, jolla lupa on.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos

oph.fi
oph.fi\reformintuki
reformintuki@oph.fi

